

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Філологічний факультет
Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи: **Наталія МИХАЛЬЧЕНКО**
28 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС:
ІСТОРІЯ, ЗМІНИ, НОВОВВЕДЕННЯ**

ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),
освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Мікрюкова Катерина Олександрівна, старший викладач, кандидат
філологічних наук, старший викладач (Катерина МІКРЮКОВА)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури
Протокол №1 від «26» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри (Лілія РУСКУЛІС)
«26» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕРША ДИСЦИПЛІНА

УКРАЇНСЬКА ПРАВОПИСЬ

ІСТОРИЯ, ЗМІНИ, НОВОВВЕДЕННЯ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Спеціальність

спеціальність 014 01 Середня освіта / Українська мова і література

спеціальна робоча програма «Середня освіта / Українська мова і література»

Анотація

Мова – запорука тривкої ідентичності нації, основа її етнокультурної цілісності. Однією з найсуттєвіших ознак такої цілісності є функціонування в різних суспільних сферах літературної мови, що має кодифікований правопис. Український правопис як історична категорія – динамічна система, що постійно змінюється в часі. У процесі вивчення курсу «Новий український правопис: історія, зміни, нововведення» досліджується історія становлення українського правопису; вивчаються теоретичні положення орфографії та пунктуації у взаємозв'язку з фонетичною будовою слова, словотвором, морфологією; розкриваються тенденції розвитку орфографії і пунктуації; оволодівають правописними вміннями, що ґрунтуються на розв'язанні орфографічних завдань: розуміння орфограми як специфічного правописного явища, знання основних принципів правопису, свідомого ставлення студентів до звукової форми слова; усвідомлюються основні правописні зміни, зафіксовані в останній редакції правопису української мови 2019 р.

Ключові слова: правопис, орфографія, пунктуація, графіка, орфограма, пунктограма, орфографічне правило.

Summary

Language is the key to a nation's lasting identity, the basis of its ethno-cultural integrity. One of the most significant signs of this integrity is the functioning of a literary language with a codified spelling in various social spheres. Ukrainian orthography as a historical category is a dynamic system that constantly changes over time. In the course of studying the course “New Ukrainian orthography: history, changes, innovations”, students study the history of the formation of Ukrainian orthography; theoretical provisions of orthography and punctuation in relation to the phonetic structure of the word, word formation, morphology; reveal trends in the development of orthography and punctuation; master orthography skills based on solving orthography problems: understanding of the orthography as a specific orthography phenomenon, knowledge of the basic principles of orthography, students' conscious attitude to the sound form of the word; students realize the main orthography changes recorded in the latest edition of the Ukrainian language orthography in 2019.

Key words: orthography, punctuation, graphics, spelling, punctuation, orthography rule.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Варіативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – науковий проєкт	Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	<i>Рік підготовки:</i>	
		3	
Загальна кількість годин-120		<i>Семестр</i>	
		6	
Тижневих годин для денної форми навчання: 8 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Ступінь бакалавра	<i>Лекції</i>	
			14
		<i>Практичні, семінарські</i>	
			26
		<i>Самостійна робота</i>	
			80
		Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 40 год. – аудиторні заняття, 80 год. самостійна робота (33,7% / 66,3%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета навчальної дисципліни «Новий український правопис: історія, зміни, нововведення» полягає у підвищенні рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності студентів, практичне засвоєння орфографічних та пунктуаційних норм.

Основні завдання дисципліни «Новий український правопис: історія, зміни, нововведення»: дослідити історію становлення українського правопису; вивчити теоретичні положення орфографії та пунктуації у взаємозв'язку з фонетичною будовою слова, словотвором, морфологією; розкрити тенденції розвитку орфографії і пунктуації; оволодіти правописними вміннями, що ґрунтуються на розв'язанні орфографічних завдань: розуміння орфограми як специфічного правописного явища, знання основних принципів правопису, свідомого ставлення студентів до звукової форми слова; усвідомити основні правописні зміни, зафіксовані в останній редакції правопису української мови 2019 р.

Передумови для вивчення дисципліни: успішне володіння знаннями, уміннями і навичками з курсу «Новий український правопис: історія, зміни, нововведення» ґрунтується на знаннях із суміжних дисциплін: «Сучасна українська літературна мова», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Вступ до мовознавства».

Навчальна дисципліна складається із чотирьох кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Сформувані уявлення про спеціальність і кваліфікацію філолога, особливості організації освітнього процесу в контексті модернізації української школи і входження у загальноєвропейський освітній простір.

ПРН 11. Володіти сучасною українською літературною мовою, аналізуючи історичні особливості розвитку її фонетичної та граматичної систем і діалектні аспекти; характеризувати особливості функційних стилів; реагувати мовними засобами на соціокультурні запити.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення курсу студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальнопредметні:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність до виконання навчально- й науково-дослідницьких завдань фахового спрямування.

ЗК 7. Здатність проявляти повагу до української національної культури; з'ясувати проблеми сучасної мовної та інформаційної політики.

ЗК 8. Здатність бути відповідальним, ініціативним; працювати в команді, розподіляти функції у виконанні спільної діяльності.

ЗК 9. Здатність розробляти й застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в професійній та науковій діяльності.

II. Фахові:

ФК 6. Здатність до програмування, організації та поетапного проведення теоретичних досліджень, виконання експериментальної роботи й висвітлення здобутих наукових студіювань у виданнях різної категорії; самостійного провадження науково-дослідницької роботи; репрезентації отриманих результатів на наукових заходах на засадах принципів академічної доброчесності.

ФК 11. Здатність до аналізу історичних змін у мовній системі; з'ясування закономірностей народної мови в багатогранності її діалектів і говірок; засвоєння комплексу лінгвістичних знань про сучасну українську мову як систему; узагальнення й систематизації стилістичної диференціації мови.

ФК 13. Здатність урахувати традиційні та інноваційні підходи та принципи, добирати методи та прийоми навчання в процесі викладання української мови і літератури;

засвоїти теорію сучасного уроку з урахуванням психологічних особливостей здобувачів освіти в умовах військового стану.

2. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Графіка, орфографія і пунктуація – основні підсистеми українського правопису.

Тема 1. Орфографія як розділ мовознавчої науки. Основні принципи орфографії: фонетичний, морфологічний, історичний (традиційний), диференційний (смысловий, ідеографічний). Орфографічна норма, орфографічне правило, орфограма. Перелік основних орфограм. Українська графіка та її становлення. Принципи пунктуації. Орфографічний аналіз тексту. Властивості українського правопису як основа формування правописної компетентності учнів. Крапка. Знак питання. Знак оклику. Кома в простому реченні. Кома у складному реченні. Крапка з комою у простому реченні. Крапка з комою у складному реченні. Двокрапка у простому реченні. Двокрапка у складному реченні. Тире у простому реченні. Тире у складному реченні. Тире у деяких стилістичних фігурах. Три крапки, або крапки (...). Дужки. Лапки. Скісна риска. Комбіноване вживання розділових знаків. Розділові знаки для оформлення прямої мови і цитат. Правила рубрикації тексту і розділові знаки для оформлення пунктів переліку.

Тема 2. Періоди становлення українського правопису. Правописні системи до початку першої половини XIX ст. Правописна система О. Павловського. Правопис М. Максимовича. Правопис «Русалки Дністрової» 1837 р. Розвиток правописних систем другої половини XIX ст. Роль П. Куліша в мовотворчих процесах XIX ст. «Драгоманівка» 1870-х рр. «Желехівка» 1886 р. Становлення українського правопису в XX ст. Українські правописи 1921 р., 1928 р., 1933 р., 1945 р., 1960 р. Оновлена редакція українського правопису 1989-1990 рр. Проект редакції українського правопису 1999 р. Особливості правопису 2019 р.

Кредит 2. Правопис частин основи слова.

Тема 3. Буквенні позначення деяких голосних звуків. Буквенні позначення деяких приголосних звуків. Апостроф. Чергування голосних. Чергування приголосних. Уживання м'якого знака. Спрощення в буквосполученнях. Подвоєння букв. Правопис префіксів. Правопис суфіксів. Основні зміни в написанні частин основи слова в редакції правопису 2019 р.

Тема 4. Правопис слів разом, із дефісом, окремо. Загальні правила правопису складних слів. Складні іменники, числівники, займенники, прикметники. Прикладка. Прислівники. Прийменники. Сполучники частки. Основні зміни в написанні складних слів у редакції правопису 2019 р. Уживання великої букви. Правила переносу. Знак наголосу.

Кредит 3. Правопис закінчень відмінюваних слів та слів іншомовного походження.

Тема 5. Уваги до правопису відмінкових форм іменника. Зразки відмінювання прикметників. Ступенювання прикметників. Правопис кількісних, порядкових та дробових числівників. Особливості відмінювання займенників. Зміни приголосних у дієсловах, дієприкметниках і віддієслівних іменниках. Основні зміни в написанні самостійних частин мови у редакції правопису 2019 р.

Тема 6. Приголосні звуки і букви на позначення приголосних. Голосні звуки і букви на позначення голосних. Відмінювання слів іншомовного походження. Невідмінювані іменники іншомовного походження. Особливості відмінювання власних назв іншомовного походження. Основні зміни в написанні слів іншомовного походження у редакції правопису 2019 р.

Кредит 4. Правопис власних назв

Тема 7. Українські прізвища та імена. Відмінювання прізвищ та імен. Слов'янські прізвища та імена. Неслов'янські прізвища та імена. Складні і складені особові імена та прізвища й похідні від них прикметники. Імена та прізвища (прізвиська). Похідні

прикметники. Основні зміни в написанні прізвищ та імен у редакції правопису 2019 р.

Тема 8. Українські географічні назви. Географічні назви інших країн. Географічні назви з прикметниковими закінченнями. Апостроф та м'який знак у географічних назвах. Відмінювання географічних назв. Правопис прикметникових форм від географічних назв і від назв народів. Правопис складних і складених географічних назв. Основні зміни в написанні географічних назв у редакції правопису 2019 р.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		Л	П	ср
1	2	3	4	7
Кредит 1. Графіка, орфографія і пунктуація – основні підсистеми українського правопису.				
Тема 1. Орфографія як розділ мовознавчої науки. Основні принципи орфографії: фонетичний, морфологічний, історичний (традиційний), диференційний (смиловий, ідеографічний). Орфографічна норма, орфографічне правило, орфограма. Перелік основних орфограм. Українська графіка та її становлення. Принципи пунктуації. Орфографічний аналіз тексту. Властивості українського правопису як основа формування правописної компетентності учнів. Крапка. Знак питання. Знак оклику. Кома в простому реченні. Кома у складному реченні. Крапка з комою у простому реченні. Крапка з комою у складному реченні. Двокрапка у простому реченні. Двокрапка у складному реченні. Тире у простому реченні. Тире у складному реченні. Тире у деяких стилістичних фігурах. Три крапки, або крапки (...). Дужки. Лапки. Скісна риска. Найголовніші правила пунктуації. Комбіноване вживання розділових знаків. Розділові знаки для оформлення прямої мови і цитат. Правила рубрикації тексту і розділові знаки для оформлення пунктів переліку.	15		4	11
Тема 2. Періоди становлення українського правопису. Правописні системи до початку першої половини ХІХ ст. Правописна система О. Павловського. Правопис М. Максимовича. Правопис «Русалки Дністрової» 1837 р. Розвиток правописних систем другої половини ХІХ ст. Роль П. Куліша в мовотворчих процесах ХІХ ст. «Драгоманівка» 1870-х рр. «Желехівка» 1886 р. Становлення українського правопису в ХХ ст. Українські правописи 1921 р., 1928 р., 1933 р., 1945 р., 1960 р. Оновлена редакція українського правопису 1989-1990 рр. Проєкт редакції українського правопису 1999 р. Особливості правопису 2019 р.	15	2	2	11
Усього:	30	2	6	22
Кредит 2. Правопис частин основи слова.				
Тема 3. Буквенні позначення деяких голосних звуків.	15	2	4	9

Буквенні позначення деяких приголосних звуків. Апостроф. Чергування голосних. Чергування приголосних. Уживання м'якого знака. Спрощення в буквосполученнях. Подвоєння букв. Правопис префіксів. Правопис суфіксів. Основні зміни в написанні частин основи слова в редакції правопису 2019 р.				
Тема 4. Правопис слів разом, із дефісом, окремо. Загальні правила правопису складних слів. Складні іменники, числівники, займенники, прикметники. Прикладка. Прислівники. Прийменники. Сполучники частки. Основні зміни в написанні складних слів у редакції правопису 2019 р. Уживання великої букви. Правила переносу. Знак наголосу.	15	2	4	9
Усього:	30	4	8	18
Кредит 3. Правопис закінчень відмінюваних слів та слів іншомовного походження.				
Тема 5. Уваги до правопису відмінкових форм іменника. Зразки відмінювання прикметників. Ступенювання прикметників. Правопис кількісних, порядкових та дробових числівників. Особливості відмінювання займенників. Зміни приголосних у дієсловах, дієприкметниках і віддієслівних іменниках. Основні зміни в написанні самостійних частин мови у редакції правопису 2019 р.	15	4	4	11
Тема 6. Приголосні звуки і букви на позначення приголосних. Голосні звуки і букви на позначення голосних. Відмінювання слів іншомовного походження. Невідмінювані іменники іншомовного походження. Особливості відмінювання власних назв іншомовного походження. Основні зміни в написанні слів іншомовного походження у редакції правопису 2019 р.	15	2	2	11
Усього:	30	6	6	22
Кредит 4. Правопис власних назв				
Тема 7. Українські прізвища та імена. Відмінювання прізвищ та імен. Слов'янські прізвища та імена. Неслов'янські прізвища та імена. Складні і складені особові імена та прізвища й похідні від них прикметники. Імена та прізвища (прізвиська). Похідні прикметники. Основні зміни в написанні прізвищ та імен у редакції правопису 2019 р.	15	2	2	11
Тема 8. Українські географічні назви. Географічні назви інших країн. Географічні назви з прикметниковими закінченнями. Апостроф та м'який знак у географічних назвах. Відмінювання географічних назв. Правопис прикметникових форм від географічних назв і від назв народів. Правопис складних і складених географічних назв. Основні зміни в написанні географічних назв у редакції правопису 2019 р.	15		4	11
Усього:	30	2	6	22
Разом:	120	14	26	80

5. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1 Графіка, орфографія і пунктуація – основні підсистеми українського правопису.		
1.	Тема 2. Періоди становлення українського правопису	2
Кредит 2. Правопис частин основи слова.		
2.	Тема 3. Основні зміни в написанні частин основи слова в редакції правопису 2019 р.	2
3.	Тема 4. Основні зміни в написанні складних слів у редакції правопису 2019 р.	2
Кредит 3. Правопис закінчень відмінюваних слів та слів іншомовного походження.		
4.	Тема 5. Основні зміни в написанні самостійних частин мови у редакції правопису 2019 р.	4
5.	Тема 6. Основні зміни в написанні слів іншомовного походження у редакції правопису 2019 р.	2
Кредит 4. Правопис власних назв		
6.	Тема 7. Основні зміни в написанні прізвищ та імен у редакції правопису 2019 р.	2
Усього:		14

6. Теми практичних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1 Графіка, орфографія і пунктуація – основні підсистеми українського правопису.		
1.	Тема 1. Орфографія: принципи орфографії. Найголовніші правила пунктуації.	4
2.	Тема 2. Розвиток правописних систем.	2
Кредит 2. Правопис частин основи слова.		
3.	Тема 3. Чергування голосних і приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів.	4
4.	Тема 4. Правопис слів разом, із дефісом, окремо	4
Кредит 3. Правопис закінчень відмінюваних слів та слів іншомовного походження.		
5.	Тема 5. Уваги до правопису відмінкових форм самостійних частин мови.	4
6.	Тема 6. Приголосні звуки і букви на позначення приголосних. Голосні звуки і букви на позначення голосних. Відмінювання слів іншомовного походження.	2
Кредит 4. Правопис власних назв		
7.	Тема 7. Відмінювання та правопис прізвищ та імен.	2
8.	Тема 8. Правопис географічних назв	4
Усього:		26

7. Самостійна робота
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1 Графіка, орфографія і пунктуація – основні підсистеми українського правопису.		
1.	Тема 1. Орфографія: принципи орфографії. Найголовніші правила пунктуації. Комбіноване вживання розділових знаків. Розділові знаки для оформлення прямої мови і цитат. Опрацювання наукових джерел із теми. Підготовка відеолекції та презентації. Орфографічний аналіз текстів. Робота зі словниками. Пунктуаційний аналіз текстів.	11
2.	Тема 2. Розвиток правописних систем. Аналітичний огляд джерела (Фаріон І. Правопис – корсет мови. Український правопис як культурно-політичний вибір. Львів: Свічадо, 2004. 120 с.) Створення ментальних карт до публікацій, присвячених становленню правописної системи української мови. Формулювання «take-home message». Редагування текстів.	11
Кредит 2. Правопис частин основи слова.		
3.	Тема 3. Чергування голосних і приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Опрацювання наукових джерел із теми. Виконання та добір вправ із теми. Орфографічний аналіз слів. Підготовка презентації.	9
4.	Тема 4. Правопис слів разом, із дефісом, окремо. Опрацювання наукових джерел із теми. Побудова логічних схем. Виконання та добір вправ із теми. Орфографічний аналіз слів.	9
Кредит 3. Правопис закінчень відмінюваних слів та слів іншомовного походження.		
5.	Тема 5. Уваги до правопису відмінкових форм самостійних частин мови. Опрацювання наукових джерел із теми. Побудова логічних схем. Виконання та добір вправ із теми. Орфографічний аналіз слів. Добір мовних прикладів.	11
6.	Тема 6. Приголосні звуки і букви на позначення приголосних. Голосні звуки і букви на позначення голосних. Відмінювання слів іншомовного походження. Опрацювання наукових джерел із теми. Побудова логічних схем. Виконання та добір вправ із теми. Орфографічний аналіз слів. Добір мовних прикладів.	11
Кредит 4. Правопис власних назв		

7.	Тема 7. Відмінювання та правопис прізвищ та імен. Опрацювання наукових джерел із теми. Побудова логічних схем. Виконання та добір вправ із теми. Орфографічний аналіз слів.	11
8.	Тема 8. Правопис географічних назв. Опрацювання наукових джерел із теми. Побудова логічних схем. Виконання та добір вправ із теми. Орфографічний аналіз слів. Підготовка презентацій. Підготовка тестів до теми.	11
Усього:		80

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

1. Підготовка відеоуроку з поясненням орфограм та пунктограм .
2. Створення індивідуального проекту.
3. Розробка банку тестів із дисципліни «Новий український правопис: історія, зміни, нововведення».

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння й засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно за умови, якщо відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; відповідає мовним нормам. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.

Студенту виставляється дуже добре, якщо відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; відповідає

мовним нормам. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу. У ході відповіді наявні незначні мовленнєві огріхи.

Студенту виставляється добре, відповідь змістовна, однак неповна, репліки недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином використання термінологічної лексики; порушується послідовність і логічність викладу думок; надається перевага невербальній комунікації; трапляються суттєві мовленнєві огріхи.

Студенту виставляється достатньо, якщо він володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, поверхово і фрагментарно або володіє частиною навчального матеріалу, уміє застосовувати знання в стандартних ситуаціях, але порушує послідовність і логічність викладу думок. У відповіді трапляються суттєві мовні помилки.

Студенту виставляється задовільно, якщо він бере участь в обговоренні теоретичних питань практичного заняття, проте, відповіді є недостатніми за обсягом (до 5-6 реплік), елементарними за змістом, зі значною кількістю помилок різного роду.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 200 до 400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за чотири кредити.

Поточне оцінювання та самостійна робота								КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	400/100
45	45	45	45	45	45	45	45		

10. Засоби діагностики

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, метод проблемного викладу матеріалу), робота з художнім текстом, метод бесіди, комп'ютерна підтримка навчального процесу.

12. Рекомендована література

Базова

1. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.

2. Громик Ю. В. Український правопис: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 140 с.

3. Історія українського правопису: XVI — XX століття. Хрестоматія. Київ: Наукова думка, 2004. 584 с.

4. Козленко І. В. Українська пунктуація: навчальний посібник. Київ: Вид.-поліграф. центр "Київ. ун-т", 2009. 320 с.

5. Німчук В. Проблеми українського правопису в XX–XXI ст. / В. Німчук. Кам'янець-

Подільський : Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2002. 116 с

6. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. Київ: Слово, 2011. 328 с.

7. Плющ М. Я., Бевзенко С. П., Грипас Н. Я. та ін. Сучасна українська літературна мова: підручник / за ред. М. Я. Плющ. 7-е вид., стер. Київ: Вища шк., 2009. 430 с.

8. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис : підручник / А. К. Мойсієнко [та ін.]. Київ: Знання, 2010. 374 с.

9. Сучасна українська мова: підручник / за ред. О. Д. Пономарева. 4-те вид. Київ: Либідь, 2008. 488 с.

10. Український правопис / НАН України; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. Київ: Наукова думка, 2015. 288 с. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/pravopys/pravopys2015.htm>

11. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. 393 с.

12. Фаріон І. Правопис – корсет мови. Український правопис як культурно-політичний вибір. Львів: Свічадо, 2004. 120 с.

13. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. Київ: Освіта, 2012. 270 с. Режим доступу: <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/dpdf>

14. Яцимирська М. Г. Сучасна українська мова: практикум із пунктуації: навчальний посібник. Київ: Знання, 2009. 262 с.

Допоміжна

1. Бондаренко Н.В. Властивості українського правопису як основа формування правописної компетентності учнів / Неллі Бондаренко // Українська мова і література в школі. 2013. №1. С.7-12.

2. Бондаренко Т. Г. До проблеми феномена помилки. Вісник Черкаського університету. Педагогічні науки. Черкаси : ЧДУ, 2001. Вип. 23. С. 10–13.

3. Бурячок А. Про зміни та доповнення в третьому виданні «Українського правопису» / А. Бурячок. К., 1992. №7. С. 11.

4. Бурячок А. Що змінилося в «Українському правописі?» / А. Бурячок. К., 1997. – С. 80–81.

5. Гашута М. О. Історія становлення українського правопису. URL: https://donnaba.edu.ua/journal/images/2016-4/2016-04_15-20.pdf

6. Глазова О. П. Українська орфографія. Правила, тренувальні вправи, контрольні завдання, диктанти: навчальний посібник. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2004. 284 с.

7. Глазова О. П. Українська пунктуація. Правила, тренувальні вправи, контрольні завдання, диктанти: навчальний посібник. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2004. 252 с. 48

8. Граматичний словник української літературної мови. Словозміна: Близько 140000 тис. слів / відп. ред. Н. Ф. Клименко. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011. 760 с.

9. Гримашевич Г. Новий український правопис: історія, сучасність, перспективи. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/35726/>

10. Григор'єва О. Чим більшовицькій системі не догодила літера г? Дзеркало тижня. 2013. № 3. 25 січня. С.22-24.

11. Даниляк О.О. Проблеми застосування нової редакції українського правопису в нормативно-правових актах органів державної влади. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2022/24.pdf

12. Думчак І.М. Порівняльний аналіз змін у проекті українського правопису 1999 року та чинній редакції українського правопису 2019 року // Закарпатські філологічні студії. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 1, вип. 26. С. 47–51.

13. Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови: навчальний посібник. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 160 с.
14. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера?: словник-довідник. Київ: Наук. думка, 2004. 203 с.
15. Історія українського правопису XVI–XX століття [Текст] : хрестоматія / В. Німчук, Л. Зизаній, М. Смотрицький [та ін.]; упоряд., передне сл. В. Німчук. К. : Наукова думка, 2004. 583 с.
16. Клипа Н. І., Кайдаш А. М. Українська мова. Синтаксис і пунктуація: навчальний посібник. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М.Гоголя, 2007. 160 с.
17. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2008. 423 с.
18. Москаленко А. А. Історія українського правопису (радянський період). Одеса : ОДУ, 1968. 44 с.
19. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців : монографія. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
20. Орфографія / Г. О. Козачук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. URL: <https://esu.com.ua/article-75952>
21. Ощипко І. Деякі зауваження до четвертого видання українського правопису : Український правопис і наукова термінологія: проблеми норми і сучасність / І. Ощипко // Матеріали засідань мовознавчої комісії і комісії всесвітньої літератури НТШ у Львові 1996–1997 років. Л., 1997. С. 70–75.
22. Плоха В. Л. Етапи становлення українського правопису. Збірник наукових праць ДонНАБА. Вип. № 3. 2016 (4). С. 37–41.
23. Попович І. До проблеми підвищення орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів // Українська мова і література в школі. 2010. №3. С. 13–18.
24. Пуряєва Н.В. Проблеми правопису префіксів і суфіксів в «Українському правописі» 2019 року. // Українська мова. №2 (86). С. 101-115.
25. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
26. Словник дієслівного керування / Л. Колібаба, В. Фурса. Київ : Либідь, 2017. 656 с.
27. Стратулат Н.В., Проценко Г.П. Правописні зміни в новому українському правописі: особливості їх реалізації у фаховому мовленні. URL: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.1-1/23>
28. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду. Документи і матеріали / За ред. Л. Масенко. К. : Києво-Могилянська академія, 2005. 399 с.
29. Український орфографічний словник: Близько 165 тис. слів / за ред. В. М. Русанівського ; уклад.: В. В. Чумак та ін. 5-е вид., переробл. і доповн. Київ: Довіра, 2006. 940 с.
30. Український орфографічний словник: понад 175 тис. слів / за ред. В. Г. Складенка. 9-е вид., переробл. і доповн. Київ: Дніпро, 2009. 1011 с.
31. Хом'як І. М. Теоретичні основи правописних норм української мови. Наукові записки. Серія «Філологічна». Острог : Вид-во НаУОА. 2009. С.409-416.
32. Шатілова Н. Формування правописної компетентності учнів на уроках української мови в середній школі. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/65-3-51>
33. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови. Модульний курс : Навчальний посібник. Київ : Алерта, 2009. С.18-19.
34. Шульська Н. М., Громик Л.І., Кевлюк І. В., Орфографічна культура сучасної ділової комунікації: помилкові явища писемного мовлення // Вчені записки ТНУ імені

В І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 35 (74). №1, 2024. С.80-86.

35. Ярощук М.С., Озеранський І.С. Орфографічний та семантичний аналізи тексту. Вінниця : ВНТУ, 2020 . С. 43-45

3. Інформаційні ресурси

1. Желязкова В.В., Мікрюкова К.О. Орфографічний практикум. Збірник вправ для студентів спеціальності «Прикладна лінгвістика». Миколаїв : «ПП Різо-графіка», 2014. 262 с. (репозитарій).
2. Словники України online. URL.: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
3. Український лінгвістичний портал. . URL.: <https://www.ulif.org.ua/>
4. Сайт Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України. URL: <http://www.inmo.org.ua/library.html>.
5. Сайт Інституту української мови НАН України. URL: <http://www.nas.gov.ua>
6. Українська мова. Енциклопедія. URL <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>